

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Qvintum

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput IX. Alexander III. a Vigilien. Episcopo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74544](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74544)

rebus spiritualibus laudabilis dicitur, & observari jubetur: pro quorum solutione, omiffis variis distinctionibus traditis à Luna, & Arellano lib. 5. *Animom.* 3. discrimen constituendum est inter consuetudinem, quæ initium habuit à gratuitis fidelium oblationibus ex mera eorum liberalitate; & inter eam, quæ ex potestate, & exactione originem trahit: priori casu consuetudo laudabilis observanda est, cum non possit in ea considerari aliquo modo pretium rei spiritualis, & per consequens simonia: quo casu exaudiendus est canon. 29 Concilii Exoniensis tempore Honorii III. ibi: *Firmiter inhibemus, ne pro aliqua pecunia denegetur sepultura, vel baptisimus, vel ali-quod Ecclesiasticum Sacramentum, vel etiam matrimonium contrahendum impediatur; quoniam si quid pia devotione fidelium consueverit erogari, semper hoc postmodum volumus per ordinarium loci Ecclesiam custodiam exhiberi.* Secundo vero casu consuetudo ut corruptela damnatur, cum turpe lucrum contineat sive ex objecto suo, sive ex circumstantiis: & ita nec ejus diuturnitas excusabit dantem à culpa, nec sufficit ut juri ipsam reprobanti derogetur, cap. non satis, hoc titul. Tri-

dent. *sess. 24. de reform. cap. 14.* Etiam distinguendum est inter consuetudinem, quæ etiam habuit principium ab exactione, non tamen ut pretium rei spiritualis, sed in sustentationem ministrorum Ecclesiæ introducta fuit; & inter eam, quæ ut pretium ipsius officii, seu beneficii penditur. Primo casu consuetudo servanda est, immò & cogendi erunt parochiani ad similes præstationes virtute consuetudinis præscriptæ, tam per iudices Ecclesiasticos, quam sæculares, si per viam violentiæ similis quæstio ad Regales Cancellarias deferatur, ut docuerunt Chopinus ubi *suprà*, Rebuffus in *concord. titul. de public. concubin. §. quia verò.* Secundo verò casu ut corruptela talis consuetudo omninò improbatur: juxta quas distinctiones accipiunt jura, tam pro confirmatione præsentis asserctionis, quam pro dubitandi ratione allata, Gibalinus de *simon. quest. 18. consèd. 13. & sequenti*; Hallierius *dist. sess. 7. art. 4.* quatenus tamen talis consuetudo ex actu facultativo præscribi possit, & parochiani ad eam observandam teneantur, exponit Binsfeldius in *cap. ad Apostolicam 42. hoc titul.*

CAPUT IX.

Alexander III. ^a *Vigilien. Episcopo.*

CUM sit Romana Ecclesia, cui licet immeriti præsidemus, Mater Ecclesiarum omnium, & ^b magistra, cogimur ex debito suscepti regiminis, prout nobis Dominus ministraverit, respondere consultationibus singulorum, ut dubiæ quæstiones Apostolicæ Sedis providentiâ penitus enodentur. Quæstivisti autem Frater Episcopo, tuæ Fraternalitati rescribi, utrum pro Ecclesiarum ^c consecratione quidquam præter procurationem habere debeat. Et nos consult. tuæ taliter respondemus, quod nihil pro Ecclesiarum consecratione potes, vel debes præter ^d procurationem exigere: sed procurationem moderatam, cum ^e Apostolus dicat: Nemo cogitur suis stipendiis militare; ab eadem Ecclesia exigere potes.

NOTÆ.

1. ^a *Vigilienf.*] Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc titul. cap. 9. & post Concil. Later. pari. 2. cap. 4. De Vigilienf. Ecclesia nonnulla adduxi in c. 8. de *atate & qualis.*
^b *Magistra.*] Ut probavi in cap. 2. de *summa Trinitate.*
^c *Consecratione.*] De qua, & ejus cæremoniis egi in cap. 3. de *consecr. Eccles.*
^d *Procuracionem.*] Procuratio quid sit & cui debeatur, exposui in cap. cum *Apostolus, de censibus.*
^e *Apostolus.*] Ad *Corinth. cap. 9.*

COMMENTARIUM.

2. **E**Piscopis ratione characteris Episcopalis competere facultatem consecrandi Ecclesias, probavi in cap. 1. cap. *aquam, de consecr. Eccles.* Circa expensas verò, & sumptus consecrationis, legimus in ejus solemnitate pauperibus annonam erogatam fuisse. D. Gregorius *epist. 54. ibi: Quia cella tenuitas exigit debere nos in ipsa diei festivitase concurrere: propterea volumus, ut ad celebrandam dedicationem dare debeas ad erogandum pauperibus in aur o solidos decem, vini amphoras trigim-*

ta, annona modios ducentos, olei orcas duas, vervecis duodecim, gallinas centum, quæ tuis possint rationibus impuari. Immo Reges, ac Principes, Episcopis, ac Sacerdotibus, quando Edes sacra ab eis constructuebatur, donaria impertiebatur, ut de Cintulpho Rege Merciorum refert Matthæus Westmonasteriensis, ad annum 798. ibi: *In conventu tredecim Episcoporum nullus largitatis passus est repulsam, dum singulis reseclis marisupis hinc ababant. Et statim: Nam præter illa xenia, quæ optimates susceperant inestimabilis pretii, & numeri, in utensilibus, vestibus, equis lectissimis, omnibus, qui agros non habebant, libram argenti, Presbyteris marcã auri, Monachis solidum unum, & postremo multa universo populo erogavit. Quæ donaria, si non exigenda, oblata tamen respuenda non esse docuerunt PP. Concilii Brachar 2. Cabilon. relati in cap. *construimus. quest. 1. cap. placuit. quest. 2.* undè ex iis oblationibus pro consecratione Ecclesiarum factis Episcopum omnibus bonis, ac facultatibus exutum victitasse legimus apud Hermoldum in *chron. Sclavorum, libro tertio, cap. 21. ibi: Harticus Bremensis Episcopus, necessitate compulsus ministerialium redditus Episcopales per triennium abjuravit, ut infra tempus illud omnia ex integro solverentur: Episcopus verò ex his, quæ de cathedralico, vel consecratione altarium consequi poterat,**

rat, *visitabat*. Unde in presenti textu prohibet Alexander, ne Episcopus pro consecratione Ecclesiarum aliquid exigat, nisi procuracionem, quae stipendii, & sustentationis ratione penditur: de

juribus autem, quae consequitur Episcopus in Ecclesia consecrata crudite agit Lemaistre *lib. 2. de juribus Episc. cap. 4.*

CAPUT X.

Idem a Toletano Archiepisc.

DE hoc autem, quod Rex, & Principes sui à^b Bernardo Exon. Episcopo pecuniam recepisse dicuntur, ut ejus electioni præstarent assensum; & quod idem Episcopus Archidiacono Exonen. beneficium certi redditus, & cuidam Clerico ante electionem suam Prioratum dicitur promississe, ut uterque illorum, Archidiaconus videlicet, & Clericus ei^e consentirent: hoc tuæ prudentiæ duximus respondendum, quod si manifestum est, eundem^d Archidiaconum, & Clericum ob causam illam, tam iniquam, & detestabilem promissam rem recepisse; & si exinde confessi fuerint in jure, vel legitime convinci poterunt, ab altaris ministerio perpetuo sunt^e deponendi. Si vero id^f manifestum est, nec tamen convicti, vel confessi fuerint; & tamen publicam laborant infamiam, e canonica purgatio debet indici, in qua si defecerint, tanquam auctores tanti sceleris sunt^g puniendi. Regem autem, & Principes suos sollicitè monere debes, & diligenter inducere, ut si qua receperint à præfato Episcopo, ut ejus electioni præstarent^h assensum, ⁱ Ecclesiam sine diminutione restituant, cum ea sine gravi suæ salutis^k periculo retinere non possint.

NOTÆ.

^a **T**oletano.] Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc titul. cap. 10.* id est D. Cerebruno, qui natione Gallus, patriam Bituricensis, Archidiaconus Toleranus, Magister Regis Ildefonsi VII. Episcopus creatus fuit Seguntinus, à qua Ecclesia in Toleranam translatus fuit. Huic & Gundisalvo Episcopo Segobienfi, & D. Ioscelino Episcopo Seguntino delegavit Alexander III. cognitionem præsentis simoniæ commissæ ab Episcopo Oxomensi, ut referunt Colmenares in *histor. Segobienf. cap. 17. §. 13.* his verbis: *Anno de mil ciento y sesenta y seis o acafo el siguiente: el Papa Alexandro III. escribio la epistola decretal, que oyes onze en el titulo de simonia, de las Decretales, al Arcobispo de Toledo D. Cerebruno, y à nuestro Obispo D. Gonzalo, y al Obispo de Siguenza, nombrado D. Ioscelmo, ò (como algunos queren, D. Ioscelino) para que los tres Prelados oydendo à Osma averiguassen si Bernardo su Obispo ania ocupado aquella Prelacia con medios simoniacos, como se havia denunciado, prometiendole dignidades, y prebendas à los que votassen por el, y dineros à los tutores de el Rey, por que ania sucedido en tiempo de sus tutorias, para que consintiesse en la eleccion, obedecieron los Prelados, y averiguando el echo conforme à la fama, le depusieron. Egidius Gonzalez in theatro Ecclesie Seguntinae in vita D. Cerebruni: & in theatro Ecclesie Segob. in vita D. Gundisalvi, ibi: *A este Pralado, y al Arcobispo de Toledo D. Cerebruno, y à Ioscelino Obispo de Siguenza, el Santissimo Pontifice Alexandro III. les cometio como à juizes Apostolicos, que averiguassen la causa de Bernardo Obispo de Osma, que se le imputava ania comprado el Obispado con fisco de la simonia, y fue privado de la dignidad, que injustamente tenia. y esta sentencia se pronuncio el anno de 1176.* Hujus delegationis literas non habemus, sed facile ex hoc colligitur, quod cum constaret de simonia, Episcopus depositus fuit à dignitate, & ad antiquam Prioris ipsius Ecclesie restitutus: cujus depositionis sententia referebatur in prima parte hujus epistolæ*

quam compilatores omiserunt, ut patet ex illis, prioribus verbis hujus textus, *de hoc vero*; quæ satis innunt, in presenti deesse priorè partem epistolæ, in qua de prima parte hujus simoniæ agebatur; siquidem statim descendit Alexander ad Regem, Principes, Priorem, & Clericum, qui in hac simoniæ electione interfuerunt: & ita constat, quod licet cognitio hujus causæ commissæ fuisset illis tribus iudicibus; tamen executio sententiæ ab Alexandro lata mandata fuit tantum Archiepiscopo Toletano.

^b Bernardo Exon.] *Certonensi* legitur post Concil. Later. *part. 2. cap. 13.* Sed ut rectè notavit Anton. Augustinus in presenti, legendum est *Oxomensis*, Oxoma, se Vxuma, est perantiqua Hispaniæ Urbs in antiquis Celtiberiæ partibus, in Arabiis sita, vulgò *Osma* dicta; cujus meminerunt Plinius *lib. 3. histor. cap. 3.* Ptolomeus *lib. 2. cap. 6.* Gerardus Mercator *in fabrica mundi.* Ex quibus, & aliis ejus originem, ac clades retulerunt Hieronymus Zorita *in notis ad iuenerarium Antonini fol. 595.* D. Garf. Loayla *in notis ad Concil. apud Lucum, fol. 157. num. septimo*, Tamayus à Salazar *in Martyrol. Hispan. die VI. Februarii, XI. Aprilis, & XX. Decembris*, Ambros. Morales *in antiquit. Hispan. cap. 13. fol. 12. colum. 2.* Ab exordio nascentis Ecclesie Cathedra Episcopali decorata fuit, cujus Præsules usque ad excidium Hispanicum honorificè perseverarunt in gloriâ doctrinæ & sanctitatis: post Sarracenorum stragem ipsam Pelagus Rex anno 718 recuperavit; inde Alfonsus Catholicus anno 757. Ecclesiam restituit Cathedrali; sed deinde occupata ab Almanzore Rege, jacuit donec Ordonius I. illam reedificavit anno 871. & variis incursionibus dirutam ac desertam, tandem restituit Albarmudez, ut legitur *in chron. Cidis, cap. 247* seu Gundisalvus Tellez, ut refert Salazar à Mendoza *in origin. dignit. Hispan. cap. 14.* & Sedem Episcopalem restituit Bernardo Archiepiscopus Tolet. qui ei præfecit sanctum Petrum, patriam Bituricensis: unde dum *in chron. Cidis, cap. 128.* legitur

E de